

C. D. J. B.

REGISTRE D'ENTRADA Nº 1032	DATA: 9-VIII-82 ASSUMPT
----------------------------------	----------------------------

280

AREA DE SERVEIS SOCIALS

AREA DE JOVENTUT

OBJECTIUS, CRITERIS I FORMES D'ACTUACIO EN L'ESPLAI

1. Consideracions prèvies.
2. Objectius i criteris de l'actuació municipal
  - . creació de capital humà
  - . explotació dels recursos existents
  - . incidentalitat de l'actuació pública
  - . estabilització de l'experiència
  - . reconversió
3. Formes d'actuació municipal
  - . acció d'ajut
  - . acció d'infraestructura
  - . acció d'institucionalització
  - . acció directa
4. Inventari de situacions.

Joaquim Franch

15-XII-79

1032

1. Consideracions prèvies.

El que hi ha escrit en aquests fulls recull un grapat d'hores de discussió amb persones diverses i de reflexió personal.

Segurament, he de dir que el primer mòbil que he tingut per a fer-ho ha estat la necessitat d'aclarir-me personalment ja que l'actuació de l'Ajuntament en l'àmbit de l'Esplai em suscitava un munt de problemes d'ordre divers que se'm superposaven els uns als altres fent-me difícil l'obtenció d'una imatge clara del que cal fer.

Segonament, el fet que l'Ajuntament es disposi a treballar en aquest camp des de dues àrees -de moment-. El que planteja problemes de delimitació del que és més propi de cada una.

I en tercer lloc, la interferència -o la coincidència de l'actuació municipal - amb la d'entitats privades o semipúbliques que són les que hi han anat treballant fins ara. Aquesta interferència em sembla que és més imaginària que real, però donada la cua de palla que porten moltes persones és possible que crei problemes efectivament reals.

A l'entorn d'aquestes tres qüestions, i pivotant fins on m'ha estat possible sobre l'obtenció de dades de la realitat actual he procurat d'articular aquesta reflexió que no és ni un estudi ni una proposta d'actuació, però que té una mica de cada.

Intentaré anar desgranant successivament quins em sembla que haurien d'ésser els criteris de l'actuació municipal, les formes d'aquesta actuació i, en darrer lloc, una proposta de concreci

2. Objectius i criteris de l'actuació municipal

Que jo intenti formular quins haurien d'ésser els objectius de l'actuació de l'Ajuntament en la seva intervenció en el terreny de l'esplai us pot semblar una mica pedant. Enteneu que és una reflexió que havia de fer abans de tirar més endavant (deixaré una mica de paper en blanc per a que hi poseu tot allò que m'hagi des-cuidat).

I en tot cas accepteu-ho com el punt de vista d'una persona que encara s'ho mira amb una altra perspectiva -i que ha parlat amb gent de moltes entitats-.

Quant als objectius diria que són:

- Pedagògics

Respondre a una necessitat de lleure dels nens, dels adolescents i dels joves. El lleure com una part del seu temps de creixença i com a portador d'unes dimensions específiques de desenvolupament personal.

Particularment significatives són les dimensions de:

- gratuïtat
- projectar i realitzar amb altres les pròpies il·lusions
- socialització basada en l'acord entre iguals
- viure la cultura, fer-la.

- Socials (de servei social)

Oferir a tothom la possibilitat d'uns serveis de lleure, de gaudi del seu temps, del seu lloc, dels seus intercanvis.

Aixó tant d'una manera institucionalitzada com no institucionalitzada.

I entès no solsament en la dimensió pedagògica exposada abans, sinó també en una de psíquica: reequilibració de la personalitat, inserció en l'entorn, regulació de l'intercanvi persona-medi, etc.

- Polítics (relatius a la qualitat de vida ciutadana).

En primer lloc, dur a terme l'anterior amb un nivell de qualitat suficient com per a que accomplixi les finalitats que li són pròpies.

En segon lloc dur-ho a terme de forma que la gestió d'aquestes activitats sigui en mans dels afectats: aconseguir el màxim grau de gestió directa que sigui possible.

Hi ha prou espai en blanc?

Dels objectius a l'actuació que voldriem hi ha un pas que és condicionat per l'estat actual de les coses. Aquesta mediació introduïda per la realitat dicta, em sembla, quins han d'ésser els criteris d'actuació.

D'una declaració de principis -com la que sempre conté un inventari d'objectius- se'n desprenen uns criteris d'acció. Són criteris generals en els que, segurament, ens posariem d'acord desseguida. Jo vull situar-me a un altre nivell, segurament més precari i que comporta una interpretació de la realitat, però absolutament necessari perquè la incorpora.

Des d'aquesta perspectiva -la que apropiaria uns objectius a la situació en que han de dur-se a terme- diria que l'actuació municipal ha de regir-se pels següents criteris:

- La creació de capital humà.

El problema bàsic de la promoció de l'esplai és la manca de recursos humans de qualitat: hi ha poques persones que s'hi dediquin i, en aquest moment, aquestes persones estan emmagatzegades en institucions i moviments que estan funcionant.

A més a més, aquestes persones funcionen a un nivell qualitatiu poc satisfactori.

El primer problema, doncs, és la creació o la formació d'aquests recursos.

Evidentment, això no ha de paralitzar l'acció -no podem esperar a fer res abans de tenir aquest capital i a tenir-lo tan polit com el voldriem-, però és molt important de tenir en compte que l'èxit de tota acció reposarà sobre la dimensió de formació -sobre el terreny- d'aquells que hi participin.

I això serà ensems la garantia d'una continuïtat.

- L'exploració dels recursos existents a la vila

Els recursos actualment existents a Barcelona no arriben a cobrir ni un 10% de la població infantil i adolescent.

Però són els que hi ha i és important no desmantelar-los.

En aquest sentit voldria afirmar el següent:

- Es molt important que l'actuació pública no ofegui l'existència d'iniciatives menors. Això equivaldria a ofegar la mobilització de la gent per a assolir la satisfacció del que necessita i a ofegar la mobilització de grups i entitats per a donar respostes sectorials a problemes concrets.
- Es molt important que l'actuació pública cuidi allò que existex. Vull dir que ho cuidi amb un tò exigent:
  - exigint-ne l'expansió com a contrapartida a qualsevol ajut
  - exigint-ne la reconversió en serveis de major eficàcia.

- L'incidentalitat de l'actuació pública

En primer lloc, l'actuació pública ha de tendir a crear o impulsar serveis allà on no n'hi hagi o allà on resultin insuficients d'una manera manifesta.

En segon lloc, l'actuació pública, un cop engegat un servei, ha de tendir a una relativa autonomització d'aquest.

Això per dues raons: la primera per a no carregar-se amb el pes de serveis que poden funcionar pel seu compte i la segona per a fer més possible una gestió directa.

Amb això no vull dir que l'Ajuntament no hagi de prendre iniciatives sinò que és millor que sel.leccioni ben sel.leccionades les que prèn:

- Pensant quines prèn en funció d'unes prioritats pedagògiques, socials o polítiques
  - Tendint a una descentralització, és a dir, a una autonomització en el termini més breu possible
- Obviament aquesta autonomització no pot entendre's en termes absoluts sinò més aviat en termes d'un contracte que estableixi unes relacions precises i unes formes de contrl.

Resumint, la iniciativa municipal ha d'ésser selectiva i incidental.

- L'estabilització de l'experiència

Tenim poca experiència. Sobretot, en tenim molt poca d'allò que es farà (perquè encara no s'ha fet).

En aquest sentit, em sembla indispensable una feina d'estudi del que es vagi realitzant a fi d'extreure'n uns models d'actuació pública i d'organització de base que serveixin per a estabilitzar l'una i l'altra.

Em penso que cal una política "de fracassos controlats" que permeti l'explotació d'allò reeixit i d'allò no tant reeixit.

- La reconversió

Per a mí aquesta paraula té un tant de màgic al llarg d'aquesta reflexió. Penso en:

- Reconversió del capital humà i dels recursos existents mitjançant una política d'estímul (ajut selectiu en funció de l'apropament a uns models)
- Reconversió de la iniciativa pública en organització de base en el termini més breu possible.
- Reconversió de l'experiència: no m'interessa la persecució d'éxits ràpids (amb un tant d'artifici) sinò el que siguem capaços de generar l'habilitat de reconvertir un cert grau d'éxit en un grau major.

3. Formes de l'actuació municipal

Abans de començar a desglossar quatre nivells d'intervenció de l'Ajuntament en l'àmbit de l'esplai -nivells que respondrien conjuntament a les premisses exposades a l'apartat anterior-, voldria fer un suggeriment de distinció de competències entre Serveis Socials i Joventut, tenint en compte la possible existència d'una Comissió d'Esplai.

Diria que:

1er. La Comissió d'Esplai, en la mesura que és controlada per les dues àrees i les que s'hi afegixin en un futur, esdevé l'àrbitre natural de la coherència de la política municipal.

Per exemple, és la Comissió d'Esplai qui ha d'assegurar que s'acompleixin els criteris municipals d'actuació -ja siguin els esmentats a les pàgines anteriors, ja siguin uns altres-.

La Comissió d'Esplai hauria d'acomplir funcions del "legislatiu" i del "judicial".

Per oposició, les dues àrees, com a tals, representarien "l'executiu".

2on. L'àrea de Joventut, per mor de la seva menor dispersió, hauria de tendir a assegurar l'actuació d'infraestructura de l'esplai: formació de monitors, estudi, debat amb les entitats i organitzacions de base, etc.

Sense que això l'excloqui d'iniciatives directes.

3er. L'àrea de Serveis Socials, per mor del seu caràcter de transformació directa de l'entorn urbà i humà, hauria de tendir preferentment a la presa d'iniciatives directes: endegament de centres, actuació experimental en sectors deprimits de la ciutat, etc.

Sense que això l'excloqui de l'incidència en l'infraestructura.

Dit això que, ja ho veieu, es planteja en termes de "dedicació preferent a" i es basa en el bon funcionament d'una Comissió que asseguri una coordinació i una coherència, passo a establir quatre nivells d'actuació de l'Ajuntament.

- Acció d'Ajut

Vull significar l'acció de recolzament a aquelles entitats organitzacions que funcionen actualment (amb la premisa que no persegueixin un afany de lucre ni d'indoctrinament).

Aquest ajut no pot ésser plantejat en termes indiscriminat. Em sembla que l'Ajuntament ha de plantejar-se una gradació de l'ajut en funció, per exemple, de:

- el simple recolzament d'allò que funciona bé
- la consolidació d'allò que trontolla i que, pensem, val la pena de reforçar
- la reconversió dels esplais (per exemple: de setmanals a diaris)
- la seva expansió (per exemple: el concert amb un moviment o una organització àmplia per a que faci créixer els seus serveis)

Evidentment que tot això és funció de l'indret de la ciutat on es trobi arrelada l'entitat en qüestió.

i, encara, el tracte amb moviments amplis ha de passar per un doble criteri d'acció planificada i de professionalització de la feina que fan.

- Acció d'infraestructura

Vull significar l'acció municipal orientada a dotar les entitats existents, i les que endegui el propi ajuntament d'infraestructura que els permeti de funcionar ocupant-se, fonamentalment, del que amb propietat els pertoca: els nens adolescents i la incidència en el barri.

Això podran fer-ho en que alguns serveis de base estiguin garantits per una entitat pública.

Penso en concret en serveis de

- formació de monitors
- jurídics
- assegurances
- locals
- informació i sensibilització
- etc.

- Acció d'institucionalització

Vull significar aquella acció que estableix canals entre l'Ajuntament i les altres entitats, tant si en depenen com si no en depenen.

Em sembla que aquesta institucionalització -que generarà la seva pròpia dinàmica i les seves lleis de regulació- és necessària en la mesura que es vulgui aconseguir una independència de l'Ajuntament respecte de les entitats i viceversa.

Si no s'aconsegueix, hi ha un risc de paràlisi per allau de demandes, i per divergència d'aquestes.

Veig tres línies d'institucionalització:

- La recerca d'un/uns interlocutors: l'Ajuntament no pot mantenir relacions directes amb totes les entitats i no hi ha altra sortida que la d'aplegar-les en una sola o unes poques institucions que canalitzin el diàleg.

Aquesta institució no ha d'ésser entesa com una plataforma de l'actuació municipal sinó com un sistema públic de control de l'actuació de l'ajuntament, sistema dotat d'autonomia

- La recerca de canals d'acció en la mesura que l'Ajuntament actui directament (en parlo més avall) o indirecta (recolzant entitats existents) necessita del canal d'acció que -per proximitat al real- li garanteix l'eficàcia i la precisió de l'acció.

En aquest sentit, cal veure quines prestacions es poden demanar als Consells de Districte.

- La institucionalització del que es faci en la creació de serveis d'infraestructura. Dels serveis d'infraestructura ja n'he parlat. Només vull afegir que en la mesura en que s'institucionalitzin seràn un pes menor.

Penseu, per exemple, en la formació de monitors.

- Acció directa

Vull significar l'actuació de l'Ajuntament prenent iniciatives allà on els serveis són insuficients o inexistents.

Malgrat que em sembla que ja he dit abans quins són els criteris que, segons el meu parer, han d'orientar aquesta acció voldria insistir diferenciant:

- L'acció que engega una activitat o una institució i la deixa a mans d'algú per a que la gestioni.
- L'acció basada en un control directe per part del propi Ajutament.

Des del meu punt de vista, és millor el primer dels dos tipus d'acció (per allò de la incidentalitat de l'acció pública i pel problema que pot representar el manteniment d'una massa excessiva de situacions sota control directe).

Per tant, diria que el segon tipus d'acció només el duria a terme quan fos inevitable o bé quan se'n despregués uns avantatges molt concrets (experiència, estudi d'un problema, etc.).

4. Inventari de situacions

A les dues pàgines següents hi ha un quadre de les situacions concretes d'esplai.

Per a cada una d'aquestes situacions -siguin actualment existents, siguin probables en un futur molt proper- he intentat d'establir quina hauria d'ésser l'actuació municipal en cada un de quatre nivells d'acció que he exposat en l'apartat precedent.

	Acció d'ajut	Acció d'infraestructura	Acció d'institucionalitz.	Acció directa	Estudi
<p>1. Realitats existents</p> <p>1.1. Casals d'Esplai i similars</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Econòmic (progrm.) - mòduls bari/sarri - Formació animadors 	<ul style="list-style-type: none"> - Locals - Aspectes legals - Assegurances - Serveis a/pm./conts. 	<ul style="list-style-type: none"> - Coordinació (Legislac., consell) - Consells d'inter. (acc.) - Institut Esplai 	<ul style="list-style-type: none"> - Dur a terme l'operació en una zona de treball 	<ul style="list-style-type: none"> - Tipificació C.E - Nivells funcionament - Nivell qualitat
<p>2. Projectes</p> <p>2.1. Espais de joc (placers i llocs més específics)</p> <p>2.2. Institucions d'Esplai (sentit ampli)</p> <p>2.2.1. Casals d'Estiu municipals</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Econòmic - Formació específica anim. 	<ul style="list-style-type: none"> - locals - Aspecte legal i assegur. - Pluralitat - serveis plurip. disponibles - Coordinació 	<ul style="list-style-type: none"> - Vinculació a Parc i J, Establ. edu., consells O, AAW, urbanisme - Transformació en C.E. estables? 	<ul style="list-style-type: none"> - Reclutament i formació animadors - suport econòmic - Contact 	<ul style="list-style-type: none"> - Llistes caps (Projecte, procediment, control) - Anàlisi necessitats locals - Model "genèric" curs - Calendar - Proposta funcionament - Llista activitats - Sistematització experiència
<p>2.2.2. Casals d'Estiu no municip.</p> <p>2.2.3. Colònies municipals</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Econòmic - Formació específica anim. 	<ul style="list-style-type: none"> - Id. - Id Casals - Llogar cases 	<ul style="list-style-type: none"> - A favor coordinació? 	<ul style="list-style-type: none"> - Reclutament i formació animadors ... (nd. casals) 	<ul style="list-style-type: none"> - Id. - Anàlisi necessitats - Etc. (vid. casals)

	Acció d'ajut	Acció d'infraestructura	Acció d'institucionalització	Acció directa	Estudi
<p>229 Distribució d'Espai (sentit restringit) (Estructura)</p> <p>230 (Estructura)</p> <p>231 Esports en general</p> <p>232 Esports de risc</p> <p>233 Corals / música</p> <p>234 Teatre</p> <p>235</p> <p>24 Activitats</p> <p>241 Trobades, jornades, etc. obertes a tothom</p> <p>242 Trobades restringides a un moment / associació...</p> <p>243 Espectacles, festes</p>	<p>- Econòmic</p>	<p>- obra d'arquitectura (civils)</p>	<p>- relació amb Federació, clubs... - I.A.</p>	<p>- Demanda de l'interlocutor (naut)</p> <p>- organització amb l'ajut de les universitats</p>	<p>- "Apollonius" mura</p> <p>- Valoració (establir) projecte d'alt nivell o estatut d'espai</p> <p>- Planificació local</p>